

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๖๒

วันที่ ๒๑ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ หรือไม่

ประเด็นที่สาม คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สี่ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้เป็นที่ยุติว่า เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ นายศรีสุวรรณ จรรยา ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง กล่าวหาว่า นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ให้พรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง กู้ยืมเงิน จำนวน ๑๑๐ ล้านบาท หรือ ๒๕๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นการกระทำหรือนิติกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และยังมีนายสุรวัชร สังขฤกษ์ ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องกล่าวหานายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ให้พรรคผู้ถูกร้อง กู้ยืมเงินอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเช่นเดียวกัน ต่อมาผู้ร้องได้รับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาและให้ดำเนินการสืบสวนและไต่สวนหาข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณา เนื่องจากเป็นกรณีความปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อมาคณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้พิจารณา พยานหลักฐาน คำให้การของบุคคลและพยานเอกสารซึ่งประกอบด้วยสัญญากู้ยืมเงิน ใบสำคัญรับชำระเงิน กู้ยืมบางส่วน และสำเนาบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฟังเป็นที่ยุติได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกู้ยืมเงิน จากนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ จำนวน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งร้อยเก้าสิบเอ็ดล้านสองแสนบาทถ้วน) จึงริ คณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงเสนอความเห็นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พรรคผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจากนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ เป็นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเสนอความเห็นต่อผู้ร้องเพื่อให้ยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคผู้ถูกร้อง ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องได้พิจารณา ข้อเท็จจริงพยานหลักฐานและความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว มีมติด้วยคะแนนเสียงข้างมาก เห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงให้ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

กระบวนการและขั้นตอนการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องจึงชอบด้วยกฎหมาย ผู้ร้องจึงมี อำนาจยื่นคำร้องให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบ มาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

ดังนั้น ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่อ้างว่า กระบวนการสอบสวนและไต่สวนของผู้ร้องไม่ชอบขัดต่อ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕๔

ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้รับทราบข้อกล่าวหาและชี้แจงข้อร้องเรียนตามขั้นตอนเสียก่อนเป็นการดำเนินการกระบวนพิจารณาที่ผิดระเบียบ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องและศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนนี้ไว้วินิจฉัย ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องดังกล่าวจึงรับฟังไม่ขึ้น เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคดียุบพรรคการเมืองในกรณีนี้ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องกรณีนี้ไว้พิจารณาและวินิจฉัยต่อไปได้

ประเด็นที่สอง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ หรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ยุติแล้วว่า พรรคผู้ถูกร้อง โดยมติของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ทำสัญญากู้ยืมเงินจากนายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ ฉบับ สัญญากู้ยืมเงินฉบับที่หนึ่งลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑๖๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ในสัญญา ข้อ ๒ ระบุว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีของต้นเงินกู้ กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกเดือนจนกว่าสัญญาสิ้นสุดลง ...” ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับเงินกู้ยืมดังกล่าวครบถ้วนแล้ว หลังจากนั้นผู้ถูกร้องได้ชำระเงินกู้ยืมดังกล่าวบางส่วนคืน จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน ๗๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ชำระดอกเบี้ยรายเดือนของเดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม และเมษายน ของปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ส่วนสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สอง ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ จำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในข้อ ๒ ระบุว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๒ ต่อปีของต้นเงินกู้เท่าที่ผู้กู้ยังคงค้างชำระ” ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับเงินกู้ยืมดังกล่าวจำนวน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท แล้ว ต่อมาประมาณเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้มีการแก้ไขสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่หนึ่งในข้อ ๒ จากเดิมระบุว่า “กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกเดือน” เปลี่ยนเป็น “กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกปี” นอกจากการทำสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวระหว่างนายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท แล้ว ยังปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ได้บริจาคเงินให้ผู้ถูกร้องจำนวน ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท

จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏดังกล่าวข้างต้น มีปัญหาต้องพิจารณาในข้อกฎหมายว่า การกระทำของนายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และพรรคผู้ถูกร้องรับบริจาคเงิน ททรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มา

โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” พรรคการเมืองจึงเกิดจากการรวมตัวกัน
ของบุคคลผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน แต่สถานะของพรรคการเมืองย่อมแตกต่างจาก
การเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นหรือนิติบุคคลเอกชนโดยทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
อันทำให้พรรคการเมืองย่อมจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามบทบัญญัติ
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีบทกฎหมาย
ควบคุมดูแลการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้โดยเฉพาะ พรรคการเมืองจึงไม่อาจดำเนินการใด ๆ
อันเป็นการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ เมื่อหลักกฎหมายว่าด้วยการบริจาคเงิน ทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อพรรคการเมืองต่อปีมิได้ และในกรณี
ที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่า
พรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาทต้องแจ้งให้ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่
คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง และในวรรคสอง ระบุว่า พรรคการเมืองจะรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินวรรคหนึ่งมิได้

นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒
บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือ
ประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า
มีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” โดยเฉพาะมาตรา ๔ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุว่า การบริจาค ให้หมายความว่าการให้เงินหรือทรัพย์สิน
แก่พรรคการเมืองนอกจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึง
การให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย
ส่วนความหมายของคำว่าประโยชน์อื่นใด ให้หมายความรวมถึง การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ
หรือการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้
หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ลดลงหรือระงับสิ้นไปด้วย

เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๗๒ มีข้อห้ามสองกรณี กรณีที่หนึ่ง พรรคการเมืองและผู้ดำรง
ตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือ

ควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการได้มาและวิธีการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เปิดเผย และกรณีที่สอง พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีแหล่งที่มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายหรือเป็นเงินสกปรก การฟอกเงิน การค้าของเถื่อน การค้ำมนุษย์หรือการทุจริตประพฤติดมิชอบ ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเป็นจำนวนเท่าใดก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ จึงได้กำหนดข้อห้ามดังกล่าวไว้เพื่อป้องกันมิให้พรรคการเมืองไปเกี่ยวข้องกับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเหล่านั้น อันจะทำให้พรรคการเมืองกลายเป็นผู้มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดไปด้วย และมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบพรรคการเมืองของประเทศไทย อันเป็นมาตรการที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างระบบพรรคการเมืองของประเทศไทยให้เป็นสถาบันที่มีความโปร่งใส และเป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชน และสอดคล้องกับมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดมาตรการและวิธีการที่จำเป็นให้พรรคการเมืองปฏิบัติเพื่อให้การรับบริจาคของพรรคการเมืองเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิดเผย และตรวจสอบได้

ดังนั้น การที่พรรคผู้ถูกร้องและนายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ใช้วิธีการหรืออาศัยช่องว่างของกฎหมายหลีกเลี่ยงการรับบริจาค ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อปีถือได้ว่าเป็นการทำนิติกรรมกั๊ยืมเงินเพื่อหลีกเลี่ยงการบริจาคเงินให้แก่พรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นกรณีต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ โดยใช้วิธีการกั๊ยืมเงินจากบุคคลใดเกินกว่าสิบล้านบาทต่อปีซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงเกินถึงขนาดที่ทำให้เจ้าหนี้หรือบุคคลผู้ให้กู้ครอบงำพรรคการเมืองนั้นได้และมีการจ่ายดอกเบี้ยโดยเป็นการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่เป็นดอกเบี้ยที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า อันถือเป็นการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายซึ่งโดยปกติต้องจ่ายอันมีลักษณะที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยเฉพาะการที่หัวหน้าพรรคการเมืองให้พรรคการเมืองกั๊ยืมเงินในจำนวนที่เกินกว่าสิบล้านบาทต่อปี ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องควรจะรู้ได้ว่าการเป็นหนี้จำนวนมากจากเงินกู้และยอมรับเงินดังกล่าวต่อบุคคลใดโดยเฉพาะบุคคลผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง ย่อมจะส่งผลทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระ ก่อให้เกิดการครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลที่เป็นเจ้าหนี้ สามารถอาศัยความได้เปรียบทางการเงิน

มาเป็นผู้บงการพรรคแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียว ทำให้พรรคการเมืองเป็นธุรกิจการเมืองไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการก่อตั้งพรรคการเมือง ที่ต้องการให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่เริ่มแรก กรณีจึงเป็นวิธีการได้มาซึ่งประโยชน์อื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันถือเป็นการกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ ทั้งยังขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการดังกล่าว ย่อมเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง ซึ่งการยุบพรรคการเมืองแม้จะเป็นมาตรการที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองก็ตาม แต่มาตรการดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อความเหมาะสมในการบรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ต้องการให้มีการกำกับดูแลพรรคการเมืองให้เป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองภายใต้หลักสุจริตและหลักธรรมาภิบาล และการคุ้มครองต่อหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองและหลักความเสมอภาคในทางการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความเข้มแข็ง อันจะเป็นส่วนเสริมสร้างต่อการพัฒนาทางการเมืองของไทย และเป็นบรรทัดฐานของการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในอนาคตที่จะต้องคำนึงถึงการทำนิติกรรมระหว่างพรรคการเมืองกับบุคคลต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขและข้อห้ามบางประการของรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย

ประเด็นที่สาม คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่เพียงใด

เห็นว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และในวรรคสองเมื่อยุบพรรคการเมืองแล้ว กำหนดให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น เป็นบทกำหนดที่บังคับให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองในขณะดำรงตำแหน่งนั้นด้วย ซึ่งเป็นไปโดยผลแห่งกฎหมาย จึงมีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องซึ่งเคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย

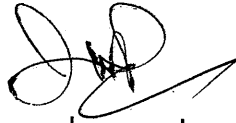
ประเด็นที่สี่ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง ระบุว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น และวรรคสอง ระบุว่า ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ

จากกรณีที่พรรคผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง จึงส่งผลให้กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว นั้น ห้ามมิให้ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๒ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมือง

ขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

นายบุญส่ง กุลบุปผา
(ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ)